΄΄ΜΟΝΑΧΟ΄΄ του ΡΟΜΠΕΡΤ ΧΑΡΙΣ

By

Άγγελος Κουτσούκης

October 24, 2018

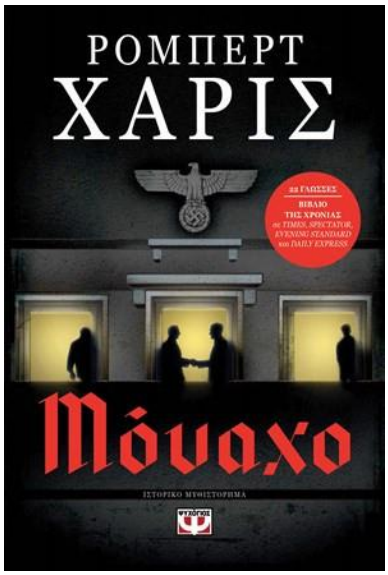

Ένα καθαρόαιμο ιστορικό μυθιστόρημα, γραμμένο από έναν απολύτως σοβαρό Βρετανό δημοσιογράφο-συγγραφέα.

> Ο Ρόμπερτ Χάρις γεννήθηκε το 1957 στο Νότιγχαμ. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ. Εργάστηκε για έξι χρόνια ως ρεπόρτερ για το Panorama και το Newsnight του BBC, ως πολιτικός συντάκτης στον Observer και ως αρθρογράφος με τακτική στήλη στις εφημερίδες Sunday Times και Daily Telegraph.

Το 2003 ανακηρύχθηκε αρθρογράφος της χρονιάς στα Βρετανικά Βραβεία Τύπου. Έχει γράψει αρκετά ιστορικά βιβλία αλλά και μυθιστορήματα αρκετά εκ των οποίων γυρίστηκαν ταινίες. Είναι σαφές, ότι και την ιστορική γνώση έχει,αλλά και την εμπειρία για να γράψει ένα

σοβαρό ιστορικό μυθιστόρημα, που δεν παρεκλίνει από την ιστορική ορθότητά του για χάρη της μυθοπλασίας του.

Στο ”Μόναχο” τα πράγματα είναι απλά. Για τον συγγραφέα ζητούμενο είναι να δώσει στα σωστά ιστορικά πλαίσια την περίφημη Συμφωνία του Μονάχου που έγινε το 1938 στο Μόναχο της Γερμανίας μεταξύ της Βρετανίας, της Χιτλερικής Γερμανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας, στην οποία συμφωνήθηκε , ουσιαστικά, να μην ξεκινήσει ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος την δεδομένη στιγμή. Για την ακρίβεια, αυτό που συμφωνήθηκε ήταν να μην γίνει πόλεμος. Αυτή την συμφωνία πολλοί κατέκριναν, εκ των υστέρων και εδώ είναι που παίρνει θέση ο συγγραφέας , αφού με ιστορικά στοιχεία, αποδεικνύει ότι ήταν κάτι περισσότερο από απαραίτητη για πολλούς λόγους.

Ο βασικότερος είναι ότι η Βρετανία δεν ήταν σε θέση, από άποψη πολεμικού εξοπλισμού, να μπει σε πόλεμο με την Χιτλερική Γερμανία. Κάτω από αυτό το δεδομένο, ο Βρετανός πρωθυπουργός Τσάμπερλαιν, έκανε ότι μπορούσε για να μην ξεκινήσει ο πόλεμος τον Σεπτέμβριο του 1938. Να κερδίσει πολύτιμο χρόνο ώστε να προλάβει η Βρετανία να εξοπλιστεί για να αντιμετωπίσει τον Χίτλερ. Στην αρχή του βιβλίου του υπάρχει μια φράση του Αδόλφου Χίτλερ, γραμμένη τον Φεβρουάριο του 1945, όταν ουσιαστικά, ο πόλεμος είχε χαθεί για τους Γερμανούς. ˙˙Έπρεπε να κηρύξουμε πόλεμο το 1938….ο Σεπτέμβριος του 1938 θα ήταν η πιο ευνοϊκή ημερομηνία”. Και μόνο η παραδοχή αυτού του γεγονότος, κατόπιν εορτής, από τον Χίτλερ,αποδεικνύει, ιστορικά, ότι ο Τσάμπερλαιν είχε δίκιο.

Ο ίδιος ο Ρόμπερτ Χάρις σε μια συνέντευξή του σχετικά με το ”Μόναχο”, είπε τα εξής:

”Δεν μ˙ενδιέφερε να γράψω ένα βιβλίο για το καλοκαίρι του 1940 και το πόσο σπουδαίο ήταν. ;Οχι γιατί δεν το πιστεύω πως ήταν , αλλά επειδή όλοι το έχουν πει και όλοι το ξέρουν. Το να πάρεις όμως το Μόναχο, που όλοι το θεωρούν καταστροφή και μια νίκη του Χίτλερ και να πεις ως στην πραγματικότητα δεν ήταν καταστροφή και ότι ο Χίτλερ

θεωρούσε πως τελικά βγήκε ζημιωμένος, αυτό μου φαίνεται ότι άξιζε περισσότερο τον κόπο, για τον απλούστατο λόγο ότι θα ήταν πιο πρωτότυπο. Η Συμφωνία του Μονάχου με έχει απασχολήσει από παλιά, εδώ και τριάντα χρόνια και για δεκαετίες είχα το μισό βιβλίο στο μυαλό μου. Ήθελα χρόνια να γράψω αυτό το μυθιστόρημα, αλλά τα βιβλία κατά κάποιο τρόπο σου υπαγορεύουν πότε θα γραφτούν,πότε είναι έτοιμα και ξαφνικά αυτό εδώ φαινόταν πολύ πιο επίκαιρο. Υπάρχει μια ατμόσφαιρα ανάλογη με του ΄30 γύρω μας, η αίσθηση ότι μεγάλες δυνάμεις βρίσκονται σε κίνηση και οι άνθρωποι είναι κάπως ανίσχυροι μέσα σε αυτή τη διαδικασία. Είναι μια εποχή των άκρων,μια εποχή εθνικισμού. Νομίζω πως βρισκόμαστε μπροστά σε μια μορφή φασισμού. Μπροστά σε μια μορφή εθνικισμού που στο βάθος του είναι έντονα ρατσιστικός. Μπροστά στον κατακερματισμό της Ευρώπης".

Η μυθοπλασία του "Μονάχου" δεν θα μπορούσε παρά να είναι συμβολική. Δυο παλιοί φίλοι, δυο παλιοί συμφοιτητές που βρίσκονται σε αντίπαλα στρατόπεδα. Ο Χιού Λέγκατ είναι ένας από τους προσωπικούς γραμματείς του Τσάμπερλαιν. Ο Πόλ Χάρτμαν είναι Γερμανός διπλωμάτης και μέλος της αντίστασης κατά του Χίτλερ. Υπήρξαν πολύ καλοί φίλοι στην Οξφόρδη, πριν ο Χίτλερ ανέλθει στην εξουσία,και δεν έχουν ξαναδεί ο ένας τον άλλον από την τελευταία φορά που είχαν βρεθεί στο Μόναχο,σε κάποιες φοιτητικές διακοπές ,πριν από 6 χρόνια. Τώρα, καθώς το μέλλον της Ευρώπης προβάλλει δυσοίωνο, οι δρόμοι τους θα διασταυρωθούν ξανά.

"Ο Λέγκατ αναρωτήθηκε αν θα έβλεπε τον Χάρτμαν στο Φυρερμπάου. Δεν του κρατούσε κακία επειδή τον έφερε σε δύσκολη θέση μπροστά στον πρωθυπουργό. Η κίνηση ήταν μάταιη,φυσικά. Από την άλλη, όμως, ήταν παγιδευμένοι σε μια εποχή στην οποία μόνο μάταιες κινήσεις διέθεταν. Ο Πάουλ είχε δίκιο εκείνο το βράδυ, πάνω στον τοίχο της Μάγκνταλεν Μπρίτζ." Η δική μας γενιά είναι παρανοϊκή". Το πεπρωμένο τους είχε σχεδιαστεί από τη στιγμή που γνωρίστηκαν".

Ο συγγραφέας βάζει τον Τσάμπερλαιν να λέει κοντά στο τέλος του βιβλίου "Δεν είμαι ειρηνιστής. Το μεγαλύτερο μάθημα που πήρα από τη

συναναστροφή μου με τον Χίτλερ είναι ότι απλώς δεν μπορείς να παίξεις πόκερ με έναν κακοποιό, αν δεν κρατάς ισχυρά χαρτιά στο χέρι”.

Κάπως έτσι γράφεται η Ιστορία και μαζί της η πολιτική. Για τις απλές ανθρώπινες μονάδες όμως, το παιχνίδι παίζεται αλλιώς. ”Είπαν ότι έπεσε από ένα παράθυρο στον τρίτο όροφο. Είμαι βέβαιος γι᾽αυτό. Ωστόσο, είχαν προλάβει να της χαράξουν στην πλάτη ένα Αστέρι του Δαβίδ. Αυτό είναι το θέμα Χιού. Αυτό δεν μπορέσαμε ποτέ να καταλάβουμε στην Οξφόρδη-επειδή είναι πέρα από κάθε λογική. Είναι παραλογισμός”. Όσο μιλούσε, ανέμιζε το τσιγάρο, με το δεξί χέρι στο τιμόνι, τα μάτια καρφωμένα μπροστά.” Να τι έμαθα αυτά τα έξι χρόνια, αντίθετα με όσα διδάσκονται στην Οξφόρδη. Τη δύναμη του παράλογου. Όλοι έλεγαν-κι όταν λέω όλοι, εννοώ ανθρώπους σαν εμένα-όλοι λέγαμε. ”Ναι, είναι φρικτός ο Χίτλερ, μα δεν είναι απαραίτητα όλα άσχημα. Άφησε κατά μέρος τον φρικτό, μεσαιωνικό αντισημιτισμό. Θα περάσει. Το θέμα όμως είναι ότι δεν θα περάσει. Δεν μπορείς να τον απομονώσεις από τα υπόλοιπα. Δεν μπορείς να τον απομονώσεις από τα υπόλοιπα. Είναι μέρος του μείγματος. Και αν ο αντισημιτισμός είναι σατανικός, τότε είναι όλα σατανικά. Γιατί αν είναι ικανοί γι᾽αυτό, είναι ικανοί για τα πάντα”.

Η Ιστορία και όσα έγιναν μετά, δικαίωσαν αυτά τα λόγια. Και, κάπως έτσι, τελειώνει το ”Μόναχο” του Ρόμπερτ Χάρις. Καλό είναι να το θυμόμαστε.